

Nr 39.

Ankom till riksdagens kansli den 28 mars 1939 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 3 mars 1939 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 171, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—12:o.

Beträffande utredningen i dessa ärenden får utskottet, i den mån därför ej redogöres nedan, hänvisa till propositionen.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkt 1:o hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva,

1) att — sedan kronoegendomen $1\frac{1}{2}$ mantal Troxhammar nr 4 och 6 i Skå socken av Stockholms län uppdelats i två lotter, vilka å en av förste lantmätaren Th. Essén år 1895 upprättad och av extra lantmätaren O. A. Lindén år 1915 kompletterad karta utmärkts med bokstäverna A och B i röd kritfärg — den med A betecknade lotten om cirka 54.5420 hektar må mot ett saluvärde av 29,000 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för Bror David Blomkvist;

skolande vid försäljningen i övrigt iakttagas, att lotten försäljes med tillträdes rätt för köpare räknat från den 14 mars 1939, att förbehåll göres för de jämkningar i lottens gränser och areal, som vid blivande lantmåteriförrättning kunna finnas erforderliga, att lotten försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinner sig, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att innehavare av över lotten med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna även-

som för skada, som förorsakas å kreatur, *att*, därest lotten kommer att förvärfvas av Blomkvist, samtliga honom och kronan tillkommande, på arrendekontraktet om egendomen grundade rättsanspråk gentemot varandra, i vad de avse försäljningslotten, i och genom försäljningen skola anses vara reglerade, med undantag dock för eventuella anspråk på oguldna arrendeavgifter och skatter, *samt att*, för såvitt lotten kommer att förvärfvas av annan än Blomkvist samt kronan nödgas till arrendatorn utgiva ersättning för av denne å lotten verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, lottens köpare skall vara pliktig gottgöra kronan, vad kronan i berört hänseende erlagt.

2) Kungl. Maj:ts förslag under punkt 2:o innebär bemyndigande att försälja kronoegendomen $6\frac{3}{4}$ mantal Sundbyholm nr 2 i Sundby socken av Södermanlands län.

Beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

anmäla.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkterna 3:o och 4:o hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva,

3) att ett område om cirka 1.63 hektar vid Medeleds kvarn å förutvarande kronoegendomen $\frac{1}{4}$ mantal Brogård Stora 1¹ i Bäckseda socken av Jönköpings län med kronan tillkommande rätt till vatten och grund i Emån vid områdets strand samt den andel i vattenkraften, som kan tillhöra kronan, ävensom rätt att i Emån uppdämma vatten samt rätt att utan ersättning nyttja utfartsväg över Brogård Stora 1¹ må försäljas till Oscar Jonsson för en köpeskillning av 4,000 kronor under villkor, *att* området försäljes i befintligt skick med tillträdesrätt för köparen räknat från den 14 mars 1939, *att* köpeskillningen erlägges kontant vid tillträdet till länsstyrelsen i länet, som har att utfärda köpebrev å området, *att* köparen skall erlägga ränta efter 4 procent å köpeskillningen från den 14 mars 1939 till tillträdesdagen, *att* köparen skall ensam vidkännas kostnaderna för lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter, *att* köparen ansvarar för alla å det försålda området efter den 14 mars 1939 belöpande onera och utskylder, *samt att* innehavare av elektriska ledningar, som med vederbörligt tillstånd framdragits över området, skola äga rätt att bibehålla desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas in-

nehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur; samt

4) att av kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Tollarp nr 5 och 8 i Västra Vrams socken av Kristianstads län må till Västra Vrams kommun försäljas ett i ärendet närmare angivet område om 3.16 hektar för en köpeskilling av 15,000 kronor, som skall erläggas kontant, samt under villkor i övrigt att området försäljes i befintligt skick med tillträdesrätt för köparen räknat från den 14 mars 1939, att köparen skall vara skyldig att gälda vad kronan kan komma att få utgiva till nuvarande arrendatorn av området för trädesbruk samt höstplöjning, gräs-, frö- och höstsädessådd å lotten, att förbehåll göres för de jämkningar i gränser, som kunna komma att föreskrivas vid blivande avstyckningsförrättning å egendomen, att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna framdragna över området och nyttja desamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur, samt att bestämmelserna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. skola i tillämpliga delar gälla.

5) Kungl. Maj:ts förslag under punkt 5:o) innebär bemyndigande att försälja kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Ågård nr 1 i Skrea socken av Hallands län.

Beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

anmäla.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkterna 6:o—12:o hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva,

6) att i statsrådsprotokollet omförmält förbehåll om återköpsrätt för kronan under obestämd tid till ett område om 41 hektar av kronoegendomen 1 mantal Kragenäs nr 1 i Tanums socken av Göteborgs och Bohus län må förfalla, därest området av köparen eller dennes rättsinnehavare överlåtes till stiftelsen Carl A. Wockatz Barnhem;

7) att de i Tösse socken av Älvsborgs län belägna, kronan tillhöriga fastigheterna $\frac{3}{4}$ mantal Gustavsberg 1¹ samt Gustavsberg 1²⁸ må försäljas,

Gustavsberg 1¹ enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. mot ett saluvärde av 53,500 kronor och med hembuds rätt enligt 9 § i nämnda förordning för arrendatorn Johan Andersson, och

Gustavsberg 1²⁸ för en köpeskilling av 3,100 kronor till Karl Nilsson samt under förbehåll om återköps rätt för kronan under tio år till lägenheten därest denna icke skulle komma att sambrukas med den lägenheten angränsande, köparen tillhöriga egendomen Frillsäter;

skolande vid försäljningarna i övrigt iakttagas, *b e t r ä f f a n d e b å d a f a s t i g h e t e r n a*, att fastigheterna överlåtas i det skick, vari de vid tillträdet befinna sig, *att* endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningarna, *samt att* innehavare av över fastigheterna med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående samt nyttja desamma utan rätt till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur, *b e t r ä f f a n d e f a s t i g h e t e n G u s t a v s b e r g 1¹*, att fastigheten försäljes med tillträdes rätt räknat från den 14 mars 1939, *att* köparen skall respektera ett på grund av domänstyrelsens beslut den 3 juli 1936 med Östra Dals vägdistrikt träffat avtal om rätt att från lotten taga fyllnadsmateriel, *att* telegrafstyrelsen skall äga utan avgäld med nyttjanderätt innehava ett inom fastigheten beläget, genom avtal mellan domänstyrelsen och telegrafstyrelsen till den 14 mars 1988 upplåtet område om 170 kvadratmeter, *att*, därest försäljning av fastigheten till Andersson kommer till stånd, samtliga mellan honom och kronan förefintliga, å arrende kontraktet om kronoegendomen grundade rättsanspråk, med undantag för eventuella anspråk å oguldna arrendeavgälder och skatter, skola i och genom försäljningen anses vara reglerade, *samt att*, därest fastigheten kommer att försäljas till annan person än Andersson, köparen skall vara förpliktad att, för så vitt kronan nödgas utgiva ersättning till arrendatorn för av denne å fastigheten verkställd höstplöjning, trädesberedning och frösådd, gottgöra kronan vad kronan i berört hänseende erlagt, ävensom *b e t r ä f f a n d e f a s t i g h e t e n G u s t a v s b e r g 1²⁸*, *att* fastigheten försäljes med tillträdes rätt för köpare den 14 mars 1940, *att*,

därest kronan nödgas till arrendatorn av egendomen utgiva ersättning för av denne å fastigheten verkställd höstplöjning, trädesberedning och frösådd köparen skall vara pliktig att gottgöra kronan vad kronan i sådant hänseende utgivit, att köpeskillingen skall erläggas på sätt föreskrives i 21 § och 22 § A i förenämnda förordning den 6 juni 1929 (nr 176), samt att i övrigt bestämmelserna i sagda förordning i tillämpliga delar skola lända till efterrättelse;

8) att av kronoegendomen 2¹/₂ mantal Ettack nr 3 i Velinga socken av Skaraborgs län må jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. försäljas de genom en den 12 februari 1938 fastställd avstyckningsförrättning bildade salulotterna litt. C (Ettack 3⁴) om 20.258 hektar, litt. F (Ettack 3⁷) om 23.206 hektar och litt. I (Ettack 3¹⁰) om 30.382 hektar,

litt. C med ett saluvärde av 12,385 kronor, därav 184 kronor 16 öre utgöra avstyckningskostnad, och med hembuds rätt enligt 9 § i nämnda förordning för Alrik Gustafsson,

litt. F med ett saluvärde av 14,911 kronor, därav 210 kronor 96 öre avstyckningskostnad, och med hembuds rätt för I. Johansson samt

litt. I med ett saluvärde av 12,277 kronor, därav 276 kronor 19 öre avstyckningskostnad, och med hembuds rätt för H. Lidholm;

skolande vid försäljningarna i övrigt gälla följande villkor, beträffande samtliga tre lotter, att lotterna försäljas i befintligt skick med tillträdes rätt för köpare räknat från den 14 mars 1939, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningarna, att, därest kronan nödgas till egendomens arrendator utgiva ersättning för av denne verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, vederbörande köpare skall vara skyldig gottgöra kronan för vad kronan i berörda hänseende erlagt för lotten, att köpare har att respektera vid avstyckningsförrättningen uppkomna servitut, att köparna av lotterna äga att efter köpets avslutande kontant av kronan uppbära å lotterna vid laga syn den 4, 9, 15 och 23 juni 1936 anmärkta bristbelopp, utgörande för respektive salulott 917 kronor, 719 kronor och 1,707 kronor, ävensom beträffande lotten litt. C, att stamfastigheten förbehålles rätt till utfartsväg över salulotten, samt att nuvarande innehavaren av lägenheten Lerbo medgives rätt att avgiftsfritt, så länge hon lever, inneha den lägenhet hon för närvarande bebod;

9) att, sedan kronoegendomen 1 mantal Gate nr 1 i Arvika socken av Värmlands län blivit uppdelad i följande tre lotter, nämligen huvudgårdslotten litt. A med en areal av cirka 61.7170 hektar, lotten litt. B + C eller Vålängen med en areal av cirka 14.1100 hektar samt lotten litt. D eller egendomen i övrigt, de två förstnämnda lotterna litt. A och B + C må mot en köpeskilling av 110,000 kronor försälas till Arvika stad under villkor, att lotterna skola av köparen tillträdas den 14 mars 1940, att lotterna försälas i det skick, vari de vid tillträdet befinna sig, att i köpet ingå vatten och grund utanför lotternas respektive stränder i Viksälven ävensom kronan tillhörig, däri befintlig vattenrätt, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i köpet, att staden genom köpet inträder i de rättigheter och skyldigheter, Kungl. Maj:t och kronan äger gentemot vederbörande nyttjanderättshavare, dock att staden icke skall vara skyldig respektera egendomens arrendator på grund av arrendekontrakt om egendomen tillkommande optionsrätt, att, därest icke annan överenskomelse träffas med arrendatorn, staden skall vara skyldig att vid arrendetidens utgång till skäligt pris inlösa å försäljningsområdet befintliga, denne tillhöriga hus och anläggningar, att köpeskillingen skall kontant erläggas vid tillträdet till länsstyrelsen i länet, som har att utfärda köpehandlingar om lotterna, samt att staden, som skall vara befriad från erläggandet av kostnader för lotternas avstyckning, skall vara skyldig bestrida övriga med köpet förenade utgifter ävensom kostnader för lagfart å lotterna;

10) att ett utbyte av fastigheter mellan kronan och Wikers aktiebolag må ske i huvudsaklig överensstämmelse med statsrådsprotokollet i detta ärende bifogat förslag till bytesavtal;

11) att kronoegendomen 4 mantal Lind nr 1—5 i Askersunds socken av Örebro län må försälas i följande sex lotter, nämligen

dels jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.:

lotten nr 1, å en av distriktslantmätaren B. Sandelin år 1933 upprättad karta betecknad med litt. A, mot ett saluvärde av 4,200 kronor,

lotten nr 2, å kartan betecknad med litt. B, mot ett saluvärde av 3,750 kronor,

lotten nr 3, å kartan betecknad med litt. C, mot ett saluvärde av 5,750 kronor,

lotten nr 4, å kartan betecknad med litt. D, mot ett saluvärde av 5,200 kronor,

med hembuds rätt enligt 9 § andra stycket i förordningen för Arvid Karlsson till lotten nr 1, Karl Johansson till lotten nr 2 och Konrad Pettersson till lotten nr 3 samt enligt 11 § i förordningen för Torsten Sjöholm till lotten nr 4.

dels lotten nr 5, omfattande ett å av Sandelin år 1935 upprättad karta närmare angivet område om 0.795 hektar, mot ett saluvärde av 940 kronor till kyrkvärden Conrad Andersson,

dels ock lotten nr 6, huvudgårdslotten, omfattande all efter avstyckning av sagda fem lotter återstående mark av egendomen, mot ett saluvärde av 140,000 kronor till egendomens arrendator, Hadar Grundberg;

skolande såsom villkor i övrigt för försäljningarna gälla, *beträffande samtliga lotter*, att lotterna försäljas med tillträdesrätt för köpare räknat från den 14 mars 1939, att lotterna försäljas i befintligt skick, fria från återbetalningsskyldighet för ett den 23 juli 1920 till invallningsföretaget Lind beviljat avdikningslån, att i försäljningarna icke ingå andra än kronan tillhöriga hus och anläggningar, att förbehåll göres om rätt för kronan och köpare av virkespost å egendomen att avverka och bortforsla utstämplat virke före den 1 maj 1940, att förbehåll göres för de jämkningar i lotternas gränser och arealer, som vid avstyckning av lotterna kunna befinnas erforderliga, att lotterna tillförsäkras rätt till erforderliga vägar över varandras områden, att, därest lotten nr 6 icke kommer att förvärfvas av Grundberg utan av annan, såväl denne som köparna av lotterna nr 1, 2, 3 och 5 skola, för så vitt kronan nödgas till egendomens arrendator utgiva ersättning för av denne å lotterna verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, vara pliktiga gottgöra kronan, vad kronan i sådant hänseende erlagt, att i de fall, där elektrisk ledning, tillhörande vattenfallsstyrelsen, är framdragen över någon av lotterna, köpare av sådan lott medgiver vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:t och kronan såsom ägare av strömfallsfastigheten Ekenäs 2² i Vinnerstads socken av Östergötlands län rätt att kostnadsfritt och för all framtid bibehålla ifrågakvarande ledning samt borttaga för ledningen hinderliga och för ledningens säkerhet farliga träd och buskar med skyldighet för vattenfallsstyrelsen att ersätta därvid uppkommande skada och intrång, att vattenfallsstyrelsens personal skall erhålla obehindrat tillträde till den försålda fastigheten för ledningens tillsyn och underhåll samt reparation av densamma, därvid möjligen uppkommande skada skall ersättas av vattenfallsstyrelsen, att de träd och buskar, som fällas för ledningens bibehållande, skola tillhöra ägaren av den försålda

fastigheten och av denne tillvaratagas, *att* till säkerhet för nämnda rättigheter inteckning må meddelas i den försålda fastigheten, *att*, innan sådan inteckning meddelats, ägaren av den försålda fastigheten skall vara skyldig att vid överlåtelse av fastigheten eller del därav göra förbehåll om ifrågavarande rättigheters bestånd och förbinda ny ägare att vid överlåtelse även göra enahanda förbehåll, *samt att* innehavare av andra över lotterna med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för lotternas köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur, *beträffande lotten nr 4*, att köparen skall vara skyldig götgöra egendomens arrendator för av denne å lotten verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, *beträffande lotten nr 5*, *att* köpeskillingen erlägges kontant vid tillträdet, *samt att* i övrigt vid försäljningen stadgandena i förenämnda förordning i tillämpliga delar skola lända till efterrättelse, *samt beträffande lotten nr 6*, *att* köpeskillingen erlägges på sätt i 21 § och 22 § A i oförmälda förordning stadgas, *att* i övrigt bestämmelserna i förordningen i tillämpliga delar skola lända till efterrättelse, *samt att*, där est Grundberg förvärvar lotten, samtliga mellan kronan och honom förefintliga, på arrendekontraktet grundade rättsanspråk, med undantag av till äventyrs varande anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter, skola i och genom köpet anses vara reglerade; *samt*

12) *att* av kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Horn nr 6 i Rytterne socken av Västmanlands län ett på egendomens utskifte mellan järnvägen och Mälaren beläget område om 1.972 hektar må för en köpeskillning av 7,500 kronor försälas till Västerås motorsällskaps fastighetsförening u. p. a., under villkor i övrigt, *att* området försäljes i befintligt skick med tillträdesrätt för köparen å dag, som domänstyrelsen äger bestämma, *att* med försäljningen av området följer endast sådan rätt, som oförmäles i 1 kap. 3 § vattenlagen, *att* köpeskillingen för området erlägges kontant vid tillträdet, *att* förbehåll göres för de jämkningar i gränser och areal, som vid förrättning för områdets avstyckning kunna befinnas erforderliga, *att* innehavare av över området med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas inne-

havare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur, *att*, därest ifrågasatt reglering av Mälarens vattenstånd kommer till utförande, köparen icke skall äga påfordra ersättning av kronan eller annan på grund av nämnda reglering, under förutsättning att några kostnader för samma reglering icke påföras köparen, *samt att* i övrigt vid försäljningen bestämmelserna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Stockholm den 28 mars 1939.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 35.